

DIALOGPROCESS

Underlag för detaljplan för Järnvågsgatan m.fl.
inom stadsdelen Masthugget.

SLUTRAPPORT

2014-05-28

white

Göteborgs
Stad

INNEHÅLL

Förord/uppdraget	3
Upplägg av dialogprocess	4
Om Masthugget - Järnvågsgatan	6
1. TIDIGARE DIALOGER	9
Lärdomar från tidigare dialoger	11
Dialogprocessen i samband med vision Älvstaden	12
Dialogprocessen i samband med programarbetet för Norra Masthugget	14
Dialogprocessen kring Andra Långgatan	16
Dialogprocessen kring Kommersen	18
2. DIALOGPROCESS	21
Översikt dialogprocessen och metod	22
Dialogen med tjänstemän	25
Dialogen med verksamma och företrädare	29
Dialogen med invånare	33
3. SLUTSATSER	37
Slutsatser och analys	39
Hur fungerar området idag?	40
Önskningar om framtiden	43

KONTAKT

Uppdragsgivare

Per Osvalds
per.osvalds@sbk.goteborg.se

Monica Kovacs
monica.kovacs@sbk.goteborg.se

Stadsbyggnadskontoret
Göteborgs Stad
Box 2554
403 17 Göteborg

Övriga medverkande aktörer

Stadsdelen Majorna-Linné:
Ilona Stehn

Älvstranden utveckling AB:
Adelina Lundell, Cecilia Windh, Erica Bengtsson

Konsult

Ansvarig specialist: Lisa Wistrand
lisa.wistrand@white.se

Uppdragsledare: Gunnar Stomrud
gunnar.stomrud@white.se

Medverkande: Jeroen Matthijssen, Camilla Ottosson

White arkitekter AB
Magasinsgatan 10
Box 2502
403 17 GÖTEBORG

Göteborgs
Stad

white

FÖRORD

Den fysiska miljön har stor betydelse för människors välbefinnande och liv, och beroende på hur den utformas kan den såväl stödja som motverka fungerande sociala system. Att utveckla en socialt hållbar stad innebär att sätta människor i fokus, såväl på mikro- som makronivå. Det finns många som kan bidra med sin kunskap om hur miljöer fungerar och används idag. Att lyssna till invånarnas vardagsberättelser såväl som att ta tillvara på kunskapen hos andra offentliga och privata aktörer är viktigt för att förstå ett områdes karaktär, värden och potential.

Dialogen med invånare och aktörer kan även ge inspel och idéer som de professionella aktörerna inte tänkt på. En medveten, tidig och kontinuerlig medborgardialog ger alltid ett bra underlag för fortsatt planering. Den stärker den medborgerliga förankringen och kan inspirera och väcka nyfikenhet hos invånarna.

UPPDRAGET

Göteborgs Stad har med hjälp av White arkitekter genomfört en dialogprocess inom ramen för detaljplanearbetet med Järnvågsgatan m.fl. inom stadsdelen Masthugget. Dialogprocessen ger staden ytterligare kunskapsunderlag om stadslivets värden, kvaliteter och behov i området kring Järnvågsgatan, och en gemensam kunskapsgrund för alla samarbetspartners inför fortsatt arbete.

Materialet samlar erfarenheter och kunskap om området från tidigare genomförda dialoger och rapporter såväl som kompletterande workshops och genskjutsintervjuer under våren 2014.

Denna rapporten syftar till att vara ett viktigt underlag för detaljplanearbetet, underlag för en social konsekvensanalys av förslaget samt underlag för programmet för parallella uppdrag.

UPPLÄGG AV DIALOGPROCESS

Tidigare dialoger

Denna rapport sammanställer kunskap och erfarenheter från tidigare dialogprocesser i angränsande områden som berör planområdet. Den streckade linjen i fotot visar planområdets avgränsning.

Kompletterande dialoger

I rapporten sammanställs också slutsatserna från den kompletterande dialogprocess som nu genomförts. Dialogprocessen har bestått av två workshops, med tjänstemän och verksamma och föreningar i området och ca 230 stycken genskjutsintervjuer med människor som vistas i eller passerar området i sin vardag.

Ett underlag - flera användningsområden

För att stötta arbetet med planarbetet, programmet för parallella uppdrag och i arbetet med en social konsekvensanalys inom planprocessen struktureras sammanställningarna från tidigare dialoger samt resultaten från dialogaktiviteterna i detta arbete med hjälp av strukturen i en Social konsekvensanalys.

Göteborgsmodellen för SKA

Göteborgsmodellen för Sociala konsekvensanalyser bygger på att frågorna i tidigt skede inventeras och kunskap om de sociala aspekterna som är relevanta för området sammanställs, värderas och avvägs. Hur fungerar området för invånarna idag? Vilka värden, kvaliteter, brister och behov finns? Och hur relaterar området till sin omgivning, stadsdelen, staden, regionen osv. Dessa aspekter ska sedan ge stöd och underlag för framtagande av målformuleringar, formandet av förändringsförslag och avvägningar

etc. Med hjälp av inventeringsskedet kan sedan konsekvenser av förändringsförslag bedömas i en konsekvensbeskrivning.

Göteborgsmodellen för sociala konsekvensanalyser bygger på fyra övergripande sociala aspekter och fem geografiska analysnivåer.

Denna rapport är en del av inventeringsskedet för en social konsekvensanalys.

[SKA] social aspekt	analysnivå BYGGNAD & PLATS vad som sker precis utanför dörren	NÄRMILJÖ vad som sker på gatan/ kvarteret utanför och kring...	STADSDEL vad som sker i det närmaste, funktionella området...	STAD vad som sker i hela staden eller påverkar andra områden...	REGION vad som sker i hela regionen eller påverkar andra områden
Sammenhållen stad	»				
Samspel	»				
Vardagsliv	»				
Identitet	»				

OM MASTHUGGET - JÄRNVÅGSGATAN

För att kunna forma en dialogprocess och utgå från områdets förutsättningar behöver man förstå området, dess historiska kontext och befolkningsstrukturer och sammanhang.

Kort historisk tillbakablick

Strandområdet kring Masthugget omfattade redan på 1600-talet viktiga verksamheter som hade anknytning till älven och utvecklades med tiden till att bli en av landets viktigaste handelsplatser för trävaror.

Under 1950-talet uppfördes nya byggnader i området norr och väster om Järntorget, bl a Folkets Hus och yrkesskolorna. Tio år senare revs stora delar av bebyggelsen norr om Första Långgatan och ersattes delvis med ny bebyggelse. I östra delen finns fortfarande en väl sammanhållen bebyggelse som har kulturhistoriskt värde och längst ut i väster ligger också kulturhistoriska byggnader, bl.a. Amerikahuset och pumpstationen.

Planområdet idag

Planområdet skiljer sig mycket till angränsande närområde genom att ha lågt utnyttjad mark i form av öppna parkeringsytor. Befintlig bebyggelse varierar till storlek, karaktär och kvalitet. Här finns parkeringshus samt kontor och några butiker, en verkstad och en loppmarknad. Längst i väster finns ett flerbostadshus med områdets enda bostäder samt ett äldre pumphus. Bebyggelsen i både den västra och den östra delen av programområdet ingår i delar av staden som är utpekade som kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Det enda gröna inslag som finns är parken vid Isaac Béens Plats i västra delen samt trädplanteringar kring pumphuset och vid några av parkeringsytorna.

Trafik- och gatunätet i och runtomkring området är ansträngt. Järnvågen fungerar som en västra port till centrum med stora trafikflöden, vilka har kommit att bli stora barriärer mellan olika kvarter. Särskilt stark är denna effekt mellan Järntorget och Olof Palmes plats samt på Järnvågsgatan där all trafik mellan Oscarsleden och Nya Allén passerar förbi.

Det är attraktivt att bo i området och befolkningsutvecklingen i Majorna-Linné har stadigt ökat under en rad år, till drygt 63 000 (2012). Det är främst befolkning i arbetsför ålder, 20-64 år, liksom de mellan 65 och 74 år som ökar varje år, medan barnfamiljer och de över 75 år minskar i området.

Bostäderna i direkt anslutning söderut utgörs främst av hyresrätter även om den vanligaste upplåtelseformen i resten av Masthugget (strax över 60 procent) och Olivedal (strax under 60 procent) är bostadsrätter. Flerbostadshus är nästan den uteslutande bebyggelsetypen.

Sociala mötesplatser

Inom planområdet finns ett par intressanta mötesplatser. Mest omtalad är Kommersen (se vidare dialog Kommersen), men också Röda Korset, Ebbes Hörna och Sjömanskyrkan. Gemensamt för dessa är att de engagerar sig med socialt arbete riktat mot utsatta grupper. Man talar om att området och kulturverksamheterna har en vana av socialt arbete – det vill säga en för området särpräglad acceptans och attityd gentemot utsatta grupper.

Befolkningsstruktur

Statistiken i närområdet ger sammanfattningsvis bilden av ett relativt välmående område. I jämförelse med Göteborg som helhet är utbildningsnivån högre, en högre andel är höginkomsttagare, en lägre andel är arbetslösa samt en lägre andel är utländskt födda. Barns och pensionärs närvaro i området är lägre än snittet i Göteborg.

Planeringsförutsättningar

I närliggande område finns ett stort utbud av butiker, kaféer och restauranger. Här finns också service som för- och grundskolor, gymnasieskolor (fristående), förskolor, fritidsgårdar, lekplatser, äldreboende, hemtjänst och bibliotek mm.

Den stora belastningen av trafik påverkar områdets höga halter av luftföroreningar och medför också höga bullernivåer. I stora delar av planområdet är bullernivåerna över riktvärdena på 55 dB(A). Det gäller dels utmed Första Långgatan, nordvästra delen av planområdet, samt västra delen av Järnvågen. I så gott som hela planområdet finns också en risk för förorenad mark, vilka år 2001 bedömdes att inte innefatta några så kallade "högriskobjekt".

4.893

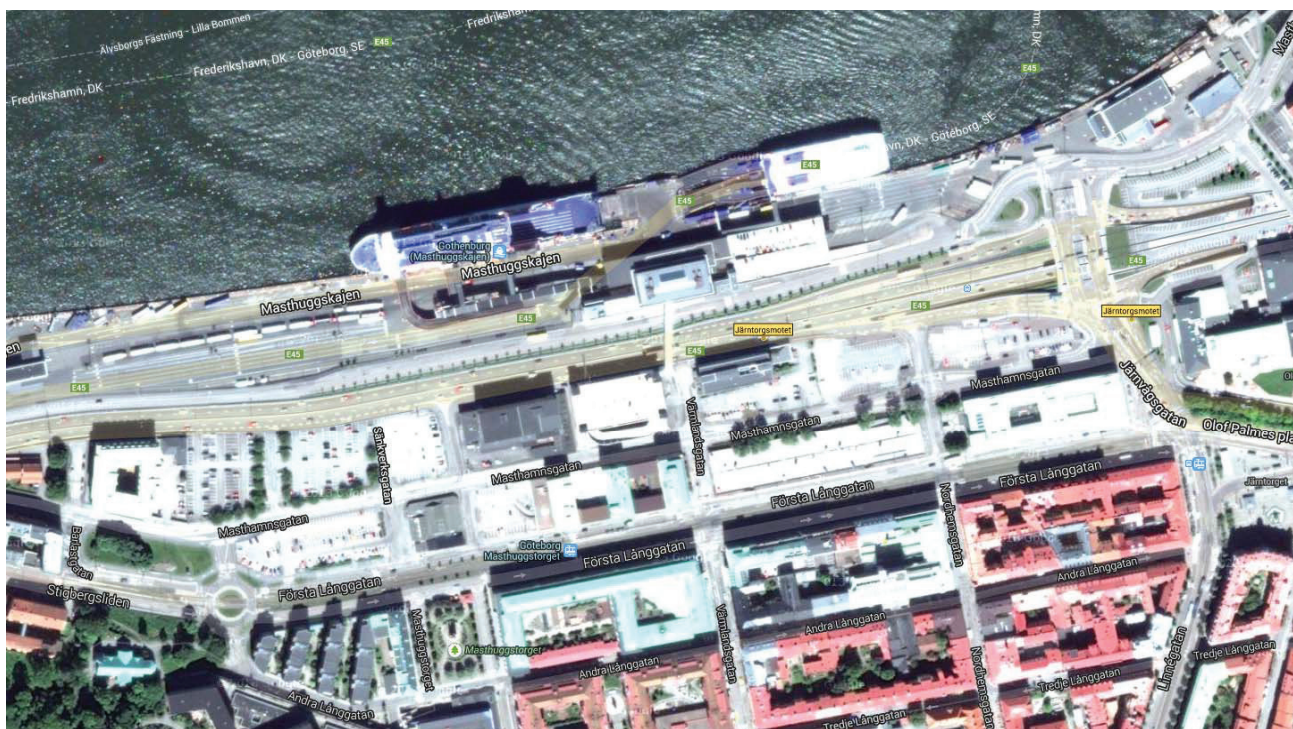
arbetar i Masthugget/Olivedal

118

bor inom planområdet

14.363

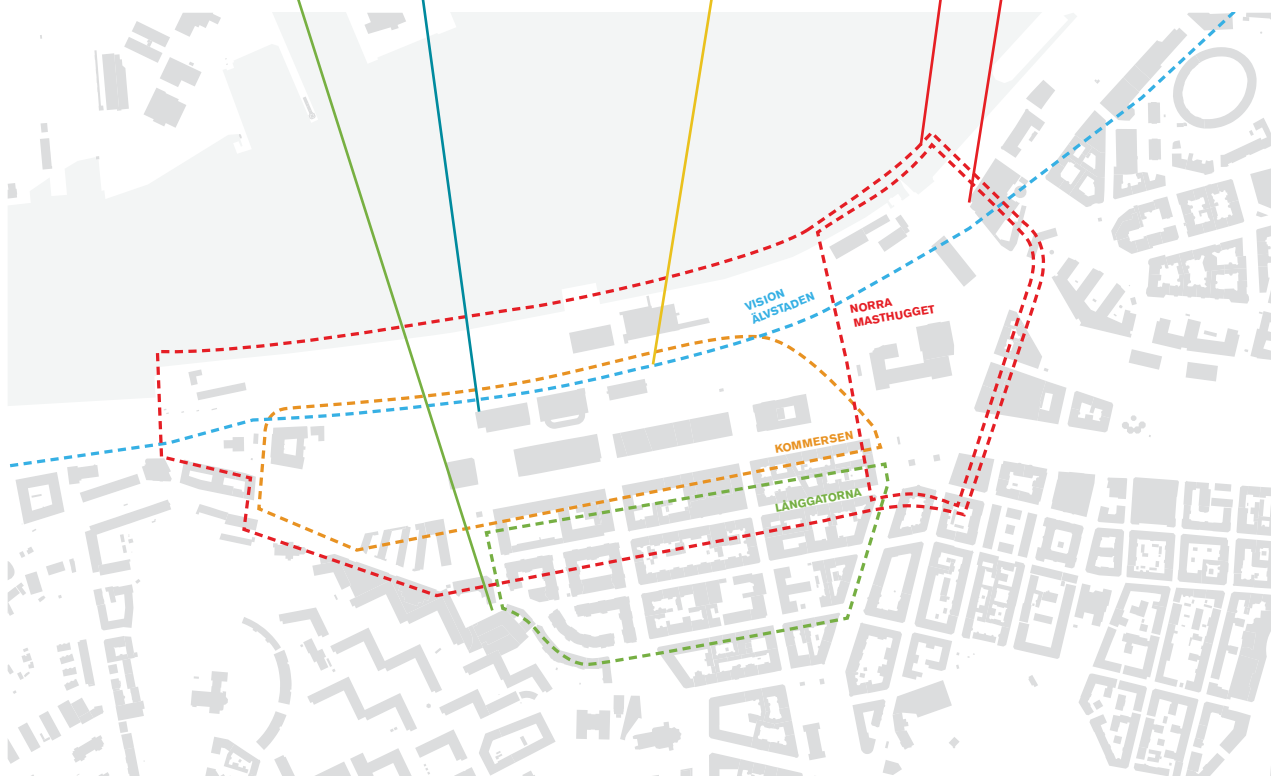
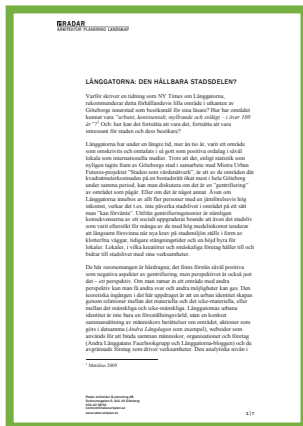
bor i Masthugget/Olivedal

1

TIDIGARE DIALOGER

Tidigare dialoger kring Masthugget

LÄRDOMAR FRÅN TIDIGARE DIALOGER

Samtalet om staden och specifika platser i staden pågår ständigt och i olika former och processer. Här tar vi vara på den kunskap som finns från tidigare dialogprocesser.

De senaste årens dialoger som har koppling till stadsutvecklingsprocesser och berör planområdet är dialogen kring Vision Älvstaden, dialogen i samband med programarbetet för Norra Masthugget, dialogen kring Kommersens värden och dialogen kring utvecklingen av Andra Långgatan.

Här görs ett sammandrag av dessa dialoger. Resultatet samlas och sorteras med hjälp av rubrikerna i [SKA] Göteborgsmodellen för Social konsekvensanalys. Resultatet från dialogerna sorteras också utifrån vad som inkommit som kunskap om befintliga värden och kvaliteter eller brister samt uppfattning om behov och potential i och kring området.

Med utgångspunkt i och med lärdomarna från tidigare dialoger har en kompletterande dialog genomförts inom ramen för detaljplanearbetet för Järnvågsgatan mfl. De tidigare dialogerna har gett oss svar på vilka kunskapsluckor som finns, vilka frågor som är prioriterade, vilka dialoggrupper som är viktiga att nå och vilka metoder som varit framgångsrika etc?

Den kompletterande dialogen har haft betoning på kunskapsinhämtning – människor som experter på sin miljö – vad som funkar och är bra idag i området och vad som brister och är behov för framtiden. Denna kunskap har inhämtats i tre steg, från tjänstemän, från verksamma i området och från förbipasserande och människor som vistats i området.

DIALOGPROCESSEN I SAMBAND MED VISION ÄLVSTADEN

Syftet med dialog Älvstaden var att lyssna på och ta emot så många synpunkter och idéer som möjligt om hur det framtida livet i staden ska se ut. Målet var att engagera göteborgare med olika erfarenheter och kunskap från stadens alla stadsdelar. En målgruppsanalys gjordes för att hitta lämpliga metoder och verktyg.

Sammanhållen stad

Det saknas och finns ett behov av attraktiva platser för alla göteborgare i detta område. Avståndet till vattnet upplevs som stort och tillgängligheten begränsad på grund av mentala och fysiska barriärer i form av de trafikleder och parkeringsytor som finns. Man behöver överbrygga trafikbarriärerna och skapa sammanhängande gröna gång- och cykelstråk inom området, men också längs med älven för att koppla ihop området med övriga staden. Det gröna ska utgöra en sammanlänkande funktion i områdena och medverka till att trafikens barriäreffekter minskas. För att bryta segregationen i staden behöver man också koppla ihop staden över älven.

Området behöver vara fysiskt och socialt blandat för att olika människor ska kunna vistas och bo här. Bostäder ska finnas även för de med begränsade ekonomiska resurser.

Samspel

I området saknar man de mindre samlingsplatserna. Man vill kunna använda älvstränderna som mötesplats med många små parker som kan användas aktivt. Mötesplatserna ska vara gröna i stort och smått och varierande med aktiviteter och mötesmöjligheter som inte innebär att man behöver spendera pengar. Man ska kunna mötas på flera olika sätt, både inomhus och utomhus. Mötesplatserna ska vara tillåtande och trygga. Aktiviteter vid och på vatten och båtliv. Det gröna fungerar som andningshål, som mötesplatser,

för vila, för aktivitet, lek och umgänge. Det ska finnas tillgång på kreativa lekmiljöer för alla åldrar.

Vardagsliv

Området ska planeras utifrån de gående och cyklande genom att det ska vara enkelt och tryggt att ta sig fram, genom och till.

Idag upplevs stadsrummen som att de är till för bilen och inte för människorna. Det finns gott om kultur i området - använd detta som verktyg i processen. Det ska vara god tillgänglighet mellan Järntorgsområdet och älven vid Masthuggskajen. Man vill komma närmare vattnet än vad man kan göra idag och man vill kunna röra sig längs med, i och över vattnet. Ge utrymme för varierad kultur, handel och mångfacetterat entreprenörskap i området. Det ska vara enkelt och säkert att gå och cykla och planeringen ska anpassas efter det. Stråken för gång och cykel ska därför vara sammanhängande, breda, långa och gröna.

Identitet

Det är många som beskriver värdet av den ruffa hamnmiljön och den småskaliga bebyggelsen. Man vill värna Göteborgs själ och vattnet som en symbol för hamnstaden. Man vill stärka de gröna kvaliteterna och variationen i området, se mer biologisk mångfald och få in fler gröna ytor på mark, tak, och väggar. Det gröna ska sedan kopplas till vattnet.

RÅD OCH IDÉER

- Linbana till Ramberget.
- Fria idrottsplatser.
- Sittplatser vid gångstråk.
- Odlar på taken och stadsodling, odling på rivningstomter och tillfälliga platser.
- Ställa platser till förfogande som tillfälliga projekt under planeringstiden.
- Samla regnvatten.

SLUTSATSER

- Samla kulturaktörerna som kraft i dialog och utveckling.
- Det finns stora barriärer, inom området och mellan området och omgivningen.
- Kontakten med gröna och blå kvaliteter saknas idag.
- Det saknas platser som uppfattas som attraktiva.
- Glöm inte bort Göteborgs själ - se vattnet som en symbol.

DIALOGPROCESSEN I SAMBAND MED PROGRAMARBETET FÖR NORRA MASTHUGGET

I arbetet med programmet för Norra Masthugget har man involverat invånare genom ett traditionellt samråd. Synpunkter har sammanställts i en samrådsredogörelse. I processen har man även genomfört en workshop med fokus på kultur. De som deltagit har varit berörda förvaltningar, fastighetsägare, intresseorganisationer, verksamhetsutövare och exploatörer. Materialet ska sedan ha legat till grund för fortsatt planarbete.

Materialet visar att områdets styrkor och möjligheter är flera med småskaliga verksamheter, ett gynnsamt läge, ett rikt kulturliv och närheten till vatten.

Samtidigt har området kraftfulla barriärer mot älven, där trafikmiljön och arealkrävande sjöfarts- och hamnverksamhet är de största. Båda är också av riksintresse. Området engagerar och flera aktörer (bl.a. Folkets Hus, Platzer och Stena Fastigheter) uttrycker en önskan om fortsatt delaktighet i planeringen av området. Begreppet samverkan lyfts fram som ett ledord i planeringsarbetet.

Sammanhållen stad

Närheten till vattnet är dåligt utnyttjad och barriärerna är stora. Färjetrafiken till Danmark är viktig för staden och regionen, liksom Oscarsleden och får inte äventyras, vilket gör att de fysiska ramarna är låsta. Förslag som diskuteras handlar om att förbättra kommunikationerna över älven och till andra delar av staden, liksom avlastning av tunnelmynningen med fler kopplingar mellan leden och Första Långgatan/Nya Allén. Det finns stor potential i omgivande områdets kvaliteter där kopplingarna till Andra Långgatan är viktig. En serie av platser längs södra älvstranden länkar samman området med centrum.

Småskalighet i verksamheterna gör stadslivet levande och är värdefullt – Långgatorna ses som en förebild!

Befolkningsstrukturen i området är homogen med liten etnisk och socioekonomisk blandning.

Samspel

Det finns en kraft i de befintliga aktörerna i området, samverkan är stark. Dagens låga hyror bidrar till småskaligheten och att kulturaktörerna finns i området.

Gatumiljöerna är trånga, vilket begränsar antalet uteserveringar. Samlingspunkt för barn och ungdomar saknas.

Vardagsliv

En rädsla finns att biltrafiken i området kommer att utvecklas på bekostnad av gång- och cykeltrafiken, vilket leder till minskad säkerhet och försämrad miljö i form av dålig luft och buller. Långsiktigt behöver bilåkandet minska i området och istället utveckla antalet bilpooler och förbättra tillgängligheten till kollektivtrafiken. Knutpunkten i den östra delen är en viktig punkt för kollektivtrafiken och Älvsnabbens hållplats är bra. Det är bra om färjetrafik och kollektivtrafik hålls ihop så att man inte lockas till att ta bilen.

Trafiksäkerheten har blivit en viktig fråga gällande barns säkerhet i området, då man ser att den stora

trafikgenomströmningen i området begränsar barns möjligheter att röra sig fritt. I sammanhangen om barn lyfts även frågan om den begränsade tillgången till parkmiljöer. Lek- och vistelseytor saknas.

Identitet

Klustret av kultur är livskraftigt och det finns en lång tradition av kultur och politik i området. Kärleken till området är stor. Men området upplevs också oprofilrat och saknar större dragare för att locka en bred publik. Det finns inga platser för offentliga möten till exempel. Idrottsverksamhet och studentbostäder saknas. Det efterfrågas utökad kontakt med vattnet, både fysiskt och visuellt. Utblickarna är viktiga – över området, över älven och mot Masthuggskyrkan. Idag

finns en rymd och en utsikt i området som är positiv.

Bygghöjder är en fråga som engagerar och här går åsikterna isär. De som önskar hög och tät bebyggelse argumenterar för fler bostäder, koncentrerat folkliv, spännande och intressant arkitektur, förstärkt innerstadskänsla m.m. De som å andra sidan vill ha en lägre och glesare bebyggelse menar att det ger ljusare och bättre bostadsmiljöer, mänsklig känsla i stadsrummet, skymmer inte omkringliggande bostäders utsikt över älven och samspelar bättre med skalan på omgivande områden etc. Folkets Hus omnämns i sammanhanget, då huset är en viktig symbol för området och inte bör konkurreras ut av nya högre byggnader.

RÅD OCH IDÉER

- Direkta kopplingar mellan boende och kultur/konferens.
- Rekreations- och kulturområde - både för göteborgare och turister.
- Gör om området till park. Offentliga rum är viktiga.
- Lokaler i bottenvåningar. Blandat. Skapa stadsmässighet.
- Gör trottoarer bredare, där potentiella uteserveringar kan få plats.
- Mötesplatser ska vara flexibla, planerade och oplanerade.
- Olika händelser, för olika tider på dygnet och på året.

SLUTSATSER

- Det är stor variation idag - småskaligt.
- Folkets Hus är en viktig symbol i området.
- Kollektivtrafiken är bra - med färjan och kopplingen över älven.
- Trafikmiljön är svår - både trafiksäkert och bullermässigt.
- Vattenkontakt saknas men utblickarna till vattnet finns idag och är viktiga.
- Samverkan mellan olika aktörer i fortsatt planering är önskvärt.

DIALOGPROCESSEN KRING ANDRA LÅNGGATAN

Syftet med studien kring Långgatorna har varit att bygga vidare på det förhållningssätt man har till området inom Göteborgs Stad och utgick från att ta reda på hur området uppfattas och vilka möjligheter och hinder som finns för att behålla området som uppskattat. Man genomförde fem workshops med olika målgrupper varav en inbjöd allmänheten. I denna var tjugo invånare delaktiga.

Resultatet ger en förståelse för de olika gatornas karaktär och förhållande till varandra. Andra Långgatan hamnar som en brännpunkt mellan det oidentifierbara och ruffiga trafikmiljöerna norrut och Linnéstadens städade karaktär i söder. När området kring Första Långgatan förändras kommer detta att påverka värdena kring Andra Långgatan men kan även bidra med att förändra de brister i området som studien visar.

Sammanhållen stad

Första Långgatan utgör en barriär som avdelar området mot Norra Masthugget. Det finns ingen attraktiv målpunkt norr om Andra Långgatan och Första Långgatan upplevs otrygg och är obefolkad kvällstid. Utvecklingen går åt att Linnéstadens karaktär kryper närmare Masthugget vilket skapar möjligheter att koppla ihop men hotar också den särpräglade miljön på Andra Långgatan när området blir attraktivare.

Samspel

Masthuggstorget är en stor outnyttjad yta där man inte inbjuds att stanna upp. Den öppna platsen gör att man känner sig utsatt och här finns inga aktiviteter för barn. Förhoppningar finns också att Järntorget ska utnyttjas av fler.

Det finns många mindre kommersiella mötesplatser i området som består av kreativa verksamheter, som både verkar och samverkar i området.

Vardagsliv

I området och i närområdet saknas mindre grönytor, ytor för utevistelse och lekplatser. Fler barnfamiljer väljer att bo kvar i området och då adresseras detta behov ytterligare. Idag är det mycket asfalterade ytor som inte fungerar eller inte räcker till som utevistelse för barn.

Den generella bilden är att människor trivs och känner sig hemma i området. Det rika folklivet i området, över dygnets alla timmar upplevs som en trygghetsfaktor. Första Långgatan skiljer sig dock åt och upplevs som otrygg och öde.

Identitet

Området kring Andra Långgatan omtalas internationellt, nationellt och lokalt i positiva ordalag. Utifrån bilden av området är positiv och området blir mer och mer efterfrågat och det ser man bland annat genom att kvadratmeterpriserna på en bostadsrätter här har ökat mest i hela Göteborg. Förändringar i närmiljön kan ge konsekvenser för karaktären och identiteten av Långgatorna. Alla aktörer verkar vara överens om att karaktären måste behållas i området, frågan är bara hur och vem som ansvarar för att den attraktiva mixen av verksamheter, restauranger och bostäder behålls när områdets attraktivitet ökar.

Identiteten i området handlar väldigt mycket om livet på Andra Långgatan. Man kan gå ut precis som man är här. Man upplever inte att man har någon relation till Första Långgatan.

RÅD OCH IDÉER

- Skapa en grön kil genom området.
- Flera gröna ytor, frekvent förekommande. Hellre flera små ytor än en stor.
- Platser för mindre barn bör tillkomma.
- Överbrygga Första Långgatan som barriär.

SLUTSATSER

- Första Långgatan upplevs som en gräns, en barriär med ett annat uttryck.
- Det finns för få aktiviteter för barn och unga.
- Grönytor saknas i området.
- Gentrifieringsrådet är stor.
- Viktigt att behålla karaktären av Långgatorna, med den attraktiva mixen av verksamheter, bostäder och folkliv.

DIALOGPROCESSEN KRING KOMMERSEN

Syftet med rapporten är att visa på hur Kommersens värden kan förstärkas och expandera i området. Dialog har varit ett viktigt inslag för att inhämta kunskap. Man har först och främst kartlagt viktiga verksamheter kopplade till Kommersen och gjort djupintervjuer med företrädare för dessa.

Resultatet ger en förståelse för att byggnaden och verksamheten som finns där idag hyser flera värden, kulturhistoriska, vardagskulturella, sociala, ekonomiska, ekologiska och estetiska. Rapporten bidrar också med kunskap om att platser inom planområdet är viktiga för många fler grupper än de som självklart involveras i en planprocess.

Sammanhållen stad

Norra Masthugget beskrivs som ett område med egna värden, egenskaper och en unik historia. Området har en lång vana av socialt arbete riktat mot utsatta grupper i samhället. Detta har medfört en särpräglad acceptans och attityd. Idag finns flertalet aktiva civilsamhälleliga aktörer, och medborgarengagemang i området. De som lyfts fram i rapporten är Röda Korset, Ebbes hörna, Stadsmissionen och Sjömanskyrkan. Göteborgs Rättvisecentrum menar att organisationerna inom området på olika vis är "besläktade" i sitt engagemang och att det finns möjlighet att samproducera mervärden i relation till varandra och inte som konkurrenter.

Samspel

I rapporten har författarna belyst en rad olika mötesplatser i Norra Masthugget, som också beskrivs som värdebärande verksamheter. Inom konst och teater finns teatergruppen Trixter, för utsatta grupper omnämns Sjömanskyrkan och Stadsmissionen och

när det gäller alternativekonomierna så representeras de här av Röda Korsets secondhandbutik respektive Ebbes Hörna. Dessa fungerar som konsumtionsytor för personer med begränsade resurser och erbjuder utsatta grupper tillgång till staden och dess utbud.

Kommersen beskrivs som en betydande mötesplats i området som genererar lösningar på problem som arbetslöshet, ensamhet, brist på sammanhang och segregation. Verksamheten skapar relationer mellan människor som överbryggar etnisk bakgrund, ålder och social klass. Kommersen som integrerande mötesplats berör inte bara Göteborg utan sträcker sig i viss mån utanför Västra Götalandsregionen och i viss mån även utanför Sveriges gränser. De olika verksamheterna tillsammans lyfter och stärker varandra.

Vardagsliv

Området är relativt välmående med hög andel välutbildade människor med god ekonomi och tillgång till arbete. Barns och pensionärers närvaro som boende i området är lägre än snittet för Göteborg. Besökare adderar en extra dimension av variation till området. Området är centralt och nära men ändå inte så nära att det blir för dyrt att bo här.

Många av de som vistas i området bor inte själva där och detta gäller både arbetsplatserna och de som vistas på de olika mötesplatserna.

Identitet

Beskrivningen av områdets identitet skiljer sig åt, beroende på vem man frågar. Gemensamt är dock att frågan berör många.

Ruffigt, alternativt, konstnärligt, kulturellt, tillgängligt och annorlunda benämns som den positiva bilden av området. Medan andra talar om den negativa med dominans av kontor, stora tomma ytor av parkering och asfalt, den tunga trafiken och behovet av upprustning.

Tydligt är att de som intervjuats inom ramen för rapporten och som har verksamheter är oroliga för att den planerade utvecklingen av området kommer att förstöra känslan i stadsdelen. Det handlar om att

"människans skuggsida" får finnas här, att det inte är flott och tillrättalagt. Verksamheter som finns här bär områdets identitet genom att arbeta utifrån ett socialt engagemang. Det finns även en naturlig och historisk koppling till vattnet, hamnen och gångna tider.

Kommersen lyfts fram som en stark identitetsbärare. Byggnadens kontinuitet i området fungerar som ett ankare i den mening att människor som idag brukar platsen upplever en förankring i tid och rum i relation till byggnaden. Graffitikonsten i kombination med byggnadens tydliga karaktär och placering som solitär bland parkeringsytorna skapar sammantaget även ett värde som landmärke.

RÅD OCH IDÉER

- Medskapande i det nya. Bjud in lokala konstnärer.
- Temporära lösningar. Mobila lösningar.
- Fler tider på dygnet, fler dagar om året.
- Fler föreningar och verksamheter.
- Studentbostäder i anslutning ger positiv inverkan på kommersens värden. Studenter kan använda Kommersen för att studera/plugga i/på.

SLUTSATSER

- Allt som medför hyreshöjningar i området riskerar att tränga bort den kulturella karaktären som finns i området.
- Idag uppstår möten uppstår mellan olika sociala grupper.
- Området har en värdefull social karaktär och erbjuder utsatta grupper tillgång till staden och dess utbud.
- Det finns många identitetsburna byggnader och verksamheter.
- Närområdet har en ensidig befolkningsstruktur.

Handwritten notes on sticky notes:

- Handwritten note 1: "Handwritten note 1"
- Handwritten note 2: "Handwritten note 2"

- Handwritten list:
1. Altes Rathaus
 2. Marktplatz
 3. Dom
 4. Rathaus
 5. Rathaus
 6. Rathaus
 7. Shopping/Bar

- Handwritten list:
1. Von Klenckow
 2. Aufstiegs
 3. Treffpunkt
 4. Ditt

Handwritten text:

Kultur: Freizeitanlagen, F.M., Fellekulturen

2

DIALOGPROCESS

- tjänstemän
- verksamma och
företrädare
- invånare

ÖVERSIKT DIALOGPROCESSEN OCH METOD

Ärva dialoger och ta vara på det som är gjort

Med utgångspunkt i och med lärdomarna från tidigare dialoger har en kompletterande dialog genomförts inom ramen för detaljplanearbetet för Järnvågsgatan mfl. Tidigare dialoger har gett oss svar på vilka kunskapsluckor som finns, vilka frågor som är prioriterade, vilka dialoggrupper som är viktiga att nå och vilka metoder som varit framgångsrika etc?

Den kompletterande dialogen har haft betoning på kunskapsinhämtning – människor som experter på sin miljö – vad som funkar och är bra idag i området och vad som är brister och är behov för framtiden. Denna kunskap har inhämtats i tre steg, från tjänstemän, från verksamma i området och från förbipasserande och människor som vistats på plats.

Valet av metod

Vi formade en dialogprocess med skräddarsydda workshops med utgångspunkt i Göteborgs stads modell för Sociala konsekvensanalyser [SKA] och med inspiration från Liv-Rum-Hus-workshops samt genskjutsintervjuer med tillhörande enkät för att nå bredare.

I ett område som detta, som engagerar sina invånare och har stora kvaliteter redan idag, är det av extra stor vikt att involvera invånarna. Genom att förstå livet, värdena och platsens historia kan framtida förändringar och tillägg anpassas så att de kompletterar och förstärker de positiva kvaliteterna.

Dialogaktiviteter

Vid ett första tillfälle bjöds tjänstemän från Göteborgs Stad, Trafikverket m.fl in för att lyfta den gemensamma kunskapen om områdets värden och kvaliteter, brister och behov. Deras kunskap och erfarenheter av

området samlades in vid en halvdags workshop. Cirka 20 personer deltog. Vid detta tillfälle samlade man sig till att passerande, besökande och barn och unga är grupper som är särskilt viktiga att nå.

Vid andra tillfället gavs verksamma, näringsidkare, föreningar och organisationer i området och dess närområde möjlighet att bidra med sina erfarenheter och sin specifika kunskap om områdets värden, kvaliteter, brister och behov. Även då diskuterades vilka grupper som var särskilt viktiga att nå i ett samtal om områdets utveckling. Dessa identifierades som barn och unga, verksamma och besökande. Flyers och information skickades ut för att bjuda in till detta tillfälle. Cirka 20 personer deltog från lokala butiker, fastighetsägare och föreningar.

Tredje steget i dialogprocessen genomfördes genom genskjutsintervjuer och en digital enkät fanns tillgänglig på kommunens hemsida. Denna arbetsmetod användes för att komplettera tidigare dialoger och därigenom få möjligheten att nå bredare och nå de som inte i tidigare dialoger kommit till tals. Med dessa aktiviteter var förhoppningen att nå passerande, besökande och ungdomar i området.

Vid genskjutsintervjuerna och via enkäter nådde vi sammanlagt 230 personer under en eftermiddag och en tidig morgon, på fyra olika platser inom planområdet. Med erfarenheter från tidigare dialoger uppmärksammades det på att barn och unga är en viktig målgrupp som sällan kommer till tals. Därför kompletterades dialogaktiviteterna med en särskild aktivitet där barn och unga på Oscar Fredriksskolan en eftermiddag intervjuades.

DIALOG TJÄNSTEMÄN

Metod: Workshop - Samlade värden, kvaliteter, brister och behov med hjälp av SKA-matris. Markerade på karta och i text, områdets och närområdets viktiga värden, kvaliteter, brister, behov samt utvecklingspotential för framtiden.

Deltagande: Berörda kommunala förvaltningar (SDF, SBK, FK, PoNF, Kulturf, TK, Kretslopp/Vatten, MoKF), Älvstranden Utveckling AB, Göteborgs Hamn AB, Trafikverket, Räddningstjänsten.

DIALOG VERKSAMMA OCH FÖRETRÄDARE

Metod: Workshop - Samlade värden, kvaliteter, brister och behov med hjälp av SKA-matris. Markerade på karta och i text, områdets och närområdets viktiga värden, kvaliteter, brister, behov samt utvecklingspotential för framtiden.

Deltagande: Butiksägare, verksamhetsföreträdare (gym, kontor, fastigheter), hyresgästföreningen, bostadsrättsförening m.fl.

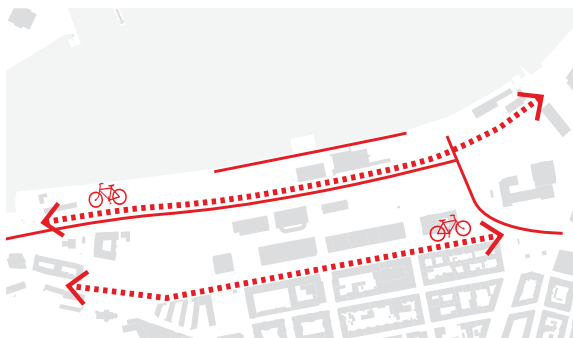
DIALOG INVÅNARE

Metod: Genskjutsintervjuer, digital enkät, intervjuer med barn och föräldrar vid Oscar Fredriksskolan. Genskjutsintervjuerna genomfördes vid två tillfällen, en eftermiddag/kväll och en tidig morgon. Intervjuerna genomfördes vid fyra olika platser inom planområdet. Syftet var att få tag i så väl passerande, arbetande och boende i området, de som är där dagligen och de som besöker området mer sällan.

En digital enkät fanns tillgänglig för de som inte hann stanna eller de som såg informationen på flyers i området vid andra tillfällen än intervjutillfällena. Barn och föräldrar intervjuades en vanlig skoldag med skolans tillåtelse.

Deltagande: 270 personer (133 män, 129 kvinnor varav 45 barn/unga)

BARRIÄRER - BRA STRÅK

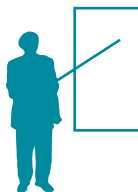
Barriärer i stort och smått. De flesta barriärer sträcker sig i öst-västlig riktning och hindrar kopplingarna till vattnet. Barriärerna består först och främst av trafikmiljöer och parkeringsytor. Däremot är cykelvägarna snabba och gena i öst-västlig riktning, vilket gör att flera passerar lätt och snabbt.

OMRÅDETS PÄRLOR

Kommersen, Lagerhuset, Andra Långgatan, Järntorget, färjeläget etc. Området har många värdefulla byggnader, verksamheter, knutpunkter och funktioner. Men dessa hänger inte samman.

DIALOGEN MED TJÄNSTEMÄN

Tillsammans identifierade berörda tjänstemän områdets och närområdets värden, kvaliteter, brister och behov. Diskussionen rörde sig kring frågor som, vilka kvaliteter bör värnas och stärkas, vilka brister bör åtgärdas och vilka behov bör mötas?

Under en halvdag arbetade berörda tjänstemän från kommun och myndigheter gemensamt med detaljplaneområdet och dess omgivningar. Syftet med halvdagen var att samla kunskap för att identifiera viktiga sociala aspekter i området och för att identifiera eventuella kunskapsluckor. En diskussion fördes för att identifiera prioriterade målgrupper inför kommande dialogaktiviteter. Följande slutsatser kan dras utifrån workshopen.

Sammanhållen stad

Idag präglas området av barriärer i stort och smått. Stråken sträcker sig i öst-västlig riktning vilket skapar stora hinder att röra sig från staden i söder till älven i norr, och i förlängningen över älven. Oscarsleden utgör ett stort problem. Bristen på vattenkontakt upplevs som stor. Topografin i området är platt vilket gör att området ger stor potential till att röra sig utan hinder. Den goda framkomligheten i öst-västlig riktning innebär att området fungerar som passage och saknar funktioner eller aktiviteter att stanna upp vid. Särskilt bra fungerar cykelstråken i denna riktning. Många vägar leder till och från området och det finns flera entréer från väst till staden.

Vägnätet är prioriterat i området och har en regional karaktär snarare än lokal. Detta bidrar också till att barriärerna upplevs som stora. De få vägarna som korsar i nord-sydlig riktning har en mer lokal karaktär. Att området är ett stort område som till stor del utnyttjas som parkering eller passerar gör att platsen upplevs öde och ointressant att stanna i/vid.

Samspel

Området upplevs som något som man passerar och

där man inte har någon anledning att stanna upp – varken spontant eller i vardagen. Det finns för få större och mindre kvalitativa grönytor och asfaltsytorna är för stora och öde – tillsammans skapar detta stråk som upplevs otrygga och outnyttjade. Kommersen och uteserveringarna vid Frilagret har en sammanhållande funktion, där människor från olika delar av staden möts, människor som kanske sällan träffas i andra sammanhang.

Vardagsliv

Området är hindrande i många människors vardag idag. Tillgängligheten försvåras för barn och ungdomar genom att trafikmiljön är komplex, för rörelsehindrade för att barriärerna och de fysiska hindrena är många och för många andra befolkningsgrupper för att området känns öde och otryggt vid flera tider på dygnet. Det är enkelt att cykla igenom området men svårare att gå. Det är lättare att färdas längs de stora barriärerna, som älven, Oscarsleden, Stenaterminalen, större kontorskomplex etc, men mycket svårt att korsa dessa, oavsett trafikslag. Området fungerar idag som en genomfart – såväl för cyklister som för bilister. Området är platt med få korsande stråk. Det finns många stadsmässiga funktioner så som bostäder och ett brett utbud av service i närområdet men detta saknas i planområdet. Det saknas service, funktioner, aktiviteter etc som lockar till vistelse. Idag upplevs området, på grund av parkeringsplatserna och trafiklösningarna, som ett hål i staden som är öde, otryggt och med för mycket trafik. Vattenkontakt saknas i stora delar av området. Vid vissa ställen kan man se vattnet men har väldigt svårt att veta hur man kan ta sig dit. Orienterbarheten är dålig.

GRÖNA FUNKTIONER

Området saknar gröna ytor och kvaliteter idag. Samtidigt saknas platser där man kan mötas, vistas eller stanna till. Det behövs tillägg av såväl stora som små grönytor, servicen behöver kompletteras, platser och torg behöver bli fler och mer kvalitativa med aktiviteter, sittplatser och vattenkontakt.

TILLGÄNGLIGHETEN

Idag är många människor hindrade i sin vardag i området. Trafiken är snabb och minskar möjligheterna att tryggt och enkelt korsa, oavsett om man är barn eller vuxen. De stora och ensidiga ytorna gör att avstånd känns långa och området svårorienterat. På samma gång finns det ett stort värde i de snabba och gena cykelbanorna och stor potential med de små höjdskillnaderna.

Identitet

Det råder en otydlighet kring områdets identitet där den för några är stark, men för andra är obefintlig. Det finns många starka identitetspunkter, byggnader och verksamheter i området (Fryshuset, Folkets Hus, Lagerhuset etc) men området som helhet saknar stark identitet och karaktär. De karaktärsskapande verksamheterna är mer lokalt förankrade än synliga för

besökaren. Området upplevs ogästvänligt och tråkigt för de som passerar. Vattenkontakten och historien kring vattnet är viktiga markörer för området. Området har idag en stark identitet som en av stadens entréer från väster. Det finns ett kulturhistoriskt arv från Masthugget som inte tas tillvara idag.

FÖRÄNDRINGSFÖRSLAG

Sammanhållen stad

- De infrastrukturella barriärerna behöver överbyggas i nord-sydlig-riktning för att öka tillgängligheten i området och kunna närma sig vattnet. Detta kan göras genom att förändra leder till gator. Förläng överbyggningen med en "förbindelse" över älven.
- Värna och utveckla området som entré till centrum. Tydliggör exempelvis kopplingen mot Västlänkenstationen vid Haga.
- Öka vattenkontakten genom en strandpromenad längs med älven. Säkerställ strandpromenaden så att det finns funktioner som håller platserna levande även när det är dåligt väder/vinter.
- En utmaning blir att förändra sträckan mot älven väster om Folkets Hus.
- Att förändra Oscarsleden är nyckeln för att området överhuvudtaget ska kunna bli bättre och för att länka samman området med staden.

Samspel

- Skapa möjligheter och anledningar till att stanna upp och vistas i området. Parker saknas och är viktiga för möten och rekreation. Idag saknas halvprivata platser för de närboende men också halvoffentliga och offentliga platser för övriga invånare och besökare.
- En grön mötesplats, ska inte bara försörja planområdet utan även kringliggande områden.

Koppla exempelvis Masthuggstorget till Kommersen och vidare ut mot älven, komplettera med billiga servicefunktioner.

- Kommersen och älven har potential att stärkas och utvecklas som mötesplatser. Koppla ihop och skapa aktiviteter vid älven för att ge möjligheter att stanna.

Vardagsliv

- Förtydliga och stärk tillgängligheten till vattnet.
- Förbättra den viktiga länken mellan Järntorget med alla sina funktioner och god kollektivtrafik till färjeläget, via Lagerhuset.
- Masthuggstorget har en viktig funktion för vardagslivet i närområdet men är otillräckligt och skulle kunna stärkas och knytas ihop med Kommersen och vattnet.

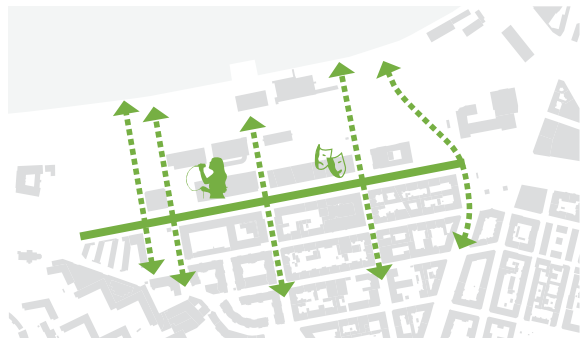
Identitet

- En omdaning kan innebära en stark gentrifieringsrisk. Hitta ett sätt att bevara värdet av Fryshuset och Kommersen. Bygg gärna vidare på återbrukskaraktären kring kommersen.
- För att ge området en annan karaktär behöver man gå från transportfokus till boendefokus. Området måste adderas till staden och sin omgivning. Stärk exempelvis vattenidentiteten genom att se till att det kan hända saker på vattnet.

TILLGÄNGLIGA KAJER

Idag har man siktlinjer och överblickbarhet mot kaj och vatten men har ingen tillgång till kajen. Kajen skulle kunna bli tillgänglig med stora ytor för rekreation och aktivitet. Det är viktigt att kajen är till för alla, även de som inte har råd att bo eller gå på restaurang där.

FÖRSTA LÅNGGATAN

Första Långgatan fungerar som avdelare mellan det attraktiva Linné till det otillgängliga området norrut. Idag upplevs området otryggt med osäkra trafikmiljöer. Gatan är en oslipad diamant som kan fungera för möten, samspel och interaktion, för att sy ihop det gamla med det nya. Börja utvecklingen här och återta kultur- och konstidentiteten

DIALOGEN MED VERKSAMMA OCH FÖRETRÄDARE

Näringsidkare, verksamma, fastighetsägare, organisationer och föreningar i området och i närområdet bjöds in till en kvälls workshop. 16 personer deltog för att dela med sig av sina erfarenheter och kunskap om viktiga sociala aspekter, värden, brister och behov i området, som underlag för fortsatt arbete med områdets utveckling.

Sammanhållen stad

Området är rörigt och svårorienterat i sin struktur idag, med stora och små barriärer. Samtidigt är det en kvalitet att området är öppet så att det finns siktlinjer och blir överblickbart. Första Långgatan bildar en avdelare i området och Oscarsleden skapar en stor barriär mot havet och vattnet.

I området saknas närhet till funktioner och det riskerar att bli en isolerad ö. Trafikmiljön är svår och på flera platser krockar trafikslagen och det blir en rörig trafikmiljö. Det är exempelvis rörigt vid ledens uppfart i området. Trafikflödena och bullernivåerna är ett problem. Den störande miljön ger däremot också en möjlighet att i ett centralt läge inhysa verksamheter som uppskattar läget men som inte kan blandas på grund av sin störande karaktär. Fryshuset har en central lokal idag som kan inhysa många varierade och störande verksamheter i ett bra läge.

Samspel

Masthuggstorget är idag öde, det är ingen som vill vistas eller stanna upp där. Det är ett bra ställe för att lösa vardagens sysslor men tillför inget annat. I området saknas det överlag ställen att stanna upp och vistas på. Särskilt saknas naturliga träffpunkter för ungdomar. Mycket liknande aktiviteter har funnits men har försvunnit från området. Detta brister redan nu i stadsdelen (Majorna-Linné) och med nya bostäder så kommer behovet bara att bli ännu större.

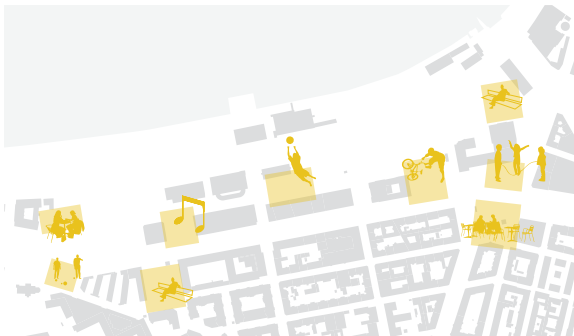
Första Långgatan är en oslipad diamant som ett stråk för möten, samspel och interaktion. Läget är bra och fungerar för att sy ihop områdena.

Vardagsliv

Området fungerar bra med många trafikslag tillgängliga vilket ger goda kommunikationsmöjligheter. Att det finns en färja över älven är väldigt bra men färjeläget är däremot avskärmat och svårtillgängligt. Det saknas fler punkter för färjan att stanna till vid och det är för stora avstånd mellan stationerna.

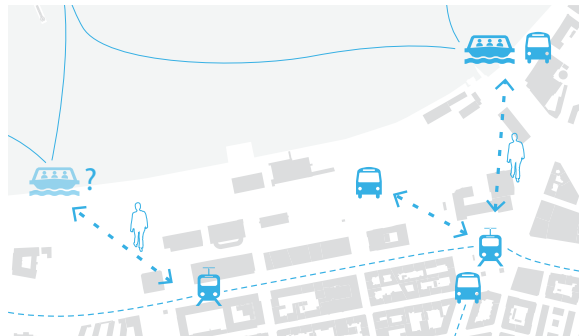
Det varierade utbudet som finns i omgivande områden är värdefullt för planområdet. Fryshuset är ett exempel på en byggnad i området som med sina lagermöjligheter försörjer hela området med varor eftersom det har bra lagermöjligheter och har direkt anslutning till leden. Tillgänglighet med bil är därför viktigt. Priset är avgörande för att dessa verksamheter ska kunna bedrivas.

För de allra flesta finns det som behövs i området men det är sämre för barn och barnfamiljer. Det är mycket bilar och rörelse i området och det saknas lugna platser. Gröna och lugna miljöer saknas i området. Slottsskogen är viktig för området men för långt bort. Ungdomar har ingenstans att vara. Det finns en önskan om att kunna ta sig runt i området och inte bara fram och tillbaka.

LEVANDE PLATSER

Området saknar levande platser, platser att stanna upp och vistas vid, platser för barn och unga. Det saknas lugna platser och vrår. Masthuggstorget fungerar praktiskt i vardagen men ger inget mer. Det behövs lugna, gröna oaser, platser för alla som är gratis, där man kan träna och ha aktiviteter.

KOMMUNIKATIONER

Området upplevs centralt och med goda kommunikationer. Färjan beskrivs som värdefull men där fler hållplatser längs kajen behövs. Trots bra kommunikationer så är det svårt att ta sig mellan trafikslagen, p.g.a. den röriga trafikmiljön.

Masthuggstorget framhålls som mycket tråkigt som ett torg som fungerar dåligt. Idag är det inte blandade verksamheter som kan skapa liv dygnet runt. Första Långgatan upplevs som otrygg med osäkra trafikmiljöer och det blir mer otryggt ju längre åt väster man kommer. Orienterbarheten är dålig i området. Det är lätt att överblicka med bra siktlinjer men svårt att hitta och ta sig runt på grund av barriärerna.

Identitet

Identiteten upplevs som förlorad i området. Tidigare hade området en karaktär av kultur och konst. Hit

åkte man för antikbutikerna och konstens skull. Långgatorna har tappat sin positiva karaktär med konst/antikviteter, etc. Idag har området istället en karaktär av att vara en trafikmiljö – med bilar, spårvagnar och annan trafik.

Vatten och älven, en viktig del av områdets identitet men området är idag avskuren från detta.

Utsikten från Masthuggskyrkan är fantastisk. Det finns många värdefulla utsiktsgluggar som uppskattas. Trots detta är orienterbarheten i området svår.

FÖRÄNDRINGSFÖRSLAG

Sammanhållen stad

- Integrera området med staden – får inte exkludera göteborgare från andra delar av staden. Området måste upplevas att det är till för alla.
- Behåll kajerna öppna för att de ska vara platser man kan vistas på. Låt de som inte har råd att bo i området ha möjlighet att vistas i de offentliga rummen och kunna komma ned till vattnet. Börja med Första Långgatan och låt den fungera först.
- Knyt ihop Linnégatan ner mot vattnet och även de andra tvärgående gatorna (Värmlandsgatan, Nordhemsgatan). Skapa fler förbindelser över älven.
- Ta bort staketen vid Första Långgatan, det är en stor barriär som delar området. Sänk hastigheten på spårvagnarna – gör om till gåfart, det behövs också eftersom sträckan är olycksdrabbad. Använd Första Långgatan för att "sy ihop" de två områdena – det befintliga och det nya.

Samspel,

- Bygg för alla – det är fokus på ställen som är attraktiva för turister när det byggs nytt i Göteborg. Hur kan man bygga för både invånare och turister och hur får man det sociala samspelet dem emellan att fungera?
- Träningsmöjligheter utomhus som funkar för alla.

Det duger inte med pensionärsgym och lekplatser. Involvera de som förstår.

Vardagsliv

- Masthuggstorget har potential att bli mer intressant och levande med fler verksamheter och funktioner.
- Det behövs gröna oaser och små ställen att stanna vid som inte är exempelvis caféer (som inte kostar). Gratisplatser.
- Fler färjelägen för att koppla ihop med Norra Älvstranden.
- Viktigt att behålla siktlinjerna ner mot vattnet och ge möjlighet att gå ned till vattnet trots att alla inte har råd att bo där. Det behövs ett större område mot älven för vistelse och med verksamheter som har vattenanknytning.

Identitet

- Återta idén om hamnstad och få den idén levande igen. Skapa kopplingar till kajen. Spara vattenkontakten genom siktlinjer från söderliggande områden. Sträck ut Masthuggsparken över Kommersen och vidare ner mot vattnet.
- Sy ihop det gamla med det nya vid Första Långgatan och lyft fram kontrasterna i området.

PASSERAR FÖRBI

Bostaden, arbetsplatsen, kollektivtrafikpunkter, cykelbanor och omkringliggande kulturverksamheter får många Göteborgare och besökare att dagligen passera området. Få av målpunkterna finns inom planområdet. Här passerar man ofta i sin vardag.

TRAFIKEN

Kollektivtrafiken är varierad och funkar bra. Trafiksituationen är sämre - rörig, utbredd, farlig, korsande etc. Trafiken skapar stora barriärer, den skärmar av och omöjliggör kopplingen till vattnet. Mängden trafik, dess komplexa lösningar och stora parkeringsytor.

DIALOGEN MED INVÅNARE

Genom genskjutsintervjuer och enkäter har kunskap samlats från drygt 230 personer som på ett eller annat sätt vistats i området under en fredag eftermiddag eller under en tisdagmorgon i april. Som komplement till dessa intervjuer har vi samtalat med cirka 40 barn som går på Oscar Fredrikskolan (F-6).

Vilka rör sig i området idag?

Resultatet visar att av de 230 personer som vistats i området under intervjutiden så är de till stor del personer som passerar, alltså har målpunkten utanför planområdet. Antingen passerar området på väg till arbetet som ligger i närområdet eller på väg från bostaden i närområdet. Några passerar också mellan en kollektivtrafikpunkt till andra målpunkter, exempelvis från Järnvågen till någon teater i närområdet eller mellan två kollektivtrafikpunkter, exempelvis färjeläget Rosenlund till Järntorget. Ytterligare en grupp av de som passerade var de som hade start och målpunkt längre ifrån planområdet och använde områdets cykelbanor eller kollektivtrafiksträckning längs älven.

På morgonen såg vi att många av rörelseriktningarna gick mellan arbete och bostad medan eftermiddag och kvällsrörelserna var av mer skiftande karaktär, med arbetspendlare, de som tog sig till fritidsaktiviteter eller kulturaktiviteter i området eller de som kom för umgänge och möten med vänner etc.

Övervägande del av de som intervjuats passerade eller vistades i området dagligen eller veckovis. Bara 20 personer uppgav att de sällan passerade eller vistades i området.

30 personer uppgav att de tar sig med bland annat bil till området. Ungefär lika många angav att de använder sig av kollektivtrafiken för att nå eller passera området. Cirka 160 personer uppgav att de också tog sig igenom eller till området till fots eller med cykel.

Sammanhållen stad

De intervjuade upplever överlag att kollektivtrafiken är bra och att den kopplar ihop flera delar av Göteborg. Däremot upplever man att där trafikslagen möts i korsningar och vid vissa punkter uppstår otrygga, farliga och hindrande situationer. Mängden biltrafik, de stora parkeringsytorna och bullermiljön upplevs som stora barriärer och hinder.

Oavsett om man passerar området, bor eller arbetar där anser man att kopplingen till vattnet är något som saknas. Trafiken skärmar av och gör vattnet otillgängligt. Däremot är området överblickbart och vissa siktlinjer och utsiktspunkter är viktiga för att förstå sammanhangen.

Samspel

De som bara passerade och de som bodde eller arbetade i närområdet skiljde sig något mellan vad som angavs som bra eller dåligt med området. De som vistas mer i området, har en koppling dit och stannar upp oftare, angav flera platser och verksamheter som betydelsefulla för dem, exempelvis Lagerhuset, Järntorget, Masthuggstorget etc. Medan de som passerade inte såg särskilt många anledningar att stanna upp men uppgav de snabba cykelbanorna som värdefulla.

Samstämmighet rådde kring avsaknaden av grönska och parker och platser inom planområdet att vistas på. Ofta nämndes caféer, vattenpromenader, restauranger, butiker etc som funktioner som saknades idag.

Några uttryckte att området saknar platser för lek och platser för ungdomar att vara på. Detta kan bekräftas av att det var få barn och ungdomar som passerade eller vistades i området under tiden för intervjuerna.

Vardagsliv

Flera upplever området som otillgängligt och med ytor som verkar temporära. Många säger att de inte har någon anledning att stanna eller vistas i området. I närliggande områden finns ett uppskattat och brett utbud. Särskilt de som arbetar eller bor i närområdet menar att det finns flera platser och funktioner i området som är viktiga. Torg, gator, platser, verksamheter, kulturfunktioner, butiker etc anges (Frilagret, Lagerhuset, Folkets Hus, Järntorget, Långgatorna etc).

Kollektivtrafiken är viktig och funktionell för såväl boende som arbetande i närområdet. Färjeläget och Järntorget omnämns men kopplingen däremellan har stora svårigheter och konfliktpunkter. Cykelvägarna anges, särskilt av de som passerar, som snabba och bra, men problematiska där de korsar bilvägar.

Oavsett om man bara passerar området eller om man bor eller arbetar i närheten upplevs de stora parkeringsytorna, trafiken och de stora och komplicerade trafiklösningarna som det sämsta med området. Det blir en bullrig miljö och området upplevs glest, outnyttjat, blåsig, grått, trist och slitet. Avsaknaden av grönska och vattenkontakt är påtaglig för alla ålderskategorier som intervjuats.

Identitet

Området upplevs som otillgängligt och som ruffigt och övergivet. Mycket av områdets positiva identitet och karaktär handlar om dess enskilda verksamheter och platser, kulturutbudet, nattlivet men också närheten till vattnet och möjligheten att se vattnet etc. Däremot verkar upplevelsen av Kommersen vara skiftande av de få som nämner den. Vissa upplever Kommersen och Fryshuset, och särskilt graffittin som ful, hotfull och som något som förstör stadsbilden. En pekade ut Kommersen och graffittin som det bästa i området.

Flera menar att överblickbarheten och den öppna ytan är positiv och ger bra utsikt och siktlinjer mot vattnet.

Västra delen av området pekas ut som ett sämre område med fler negativa aspekter såsom mer trafik, stora parkeringsytor och ruffiga hus och verksamheter medan östra delen omtalas i mer positiva termer med Lagerhuset, Järntorget etc.

UTVECKLINGSPOTENTIAL/ FÖRÄNDRINGSFÖRSLAG

- De flesta såg stor utvecklingspotential i området.
- Behov av promenadmöjligheter, kopplingar till vattnet (både visuellt och fysiskt), grönska och större utbud av sociala ytor (bad, skridskor, lekplats, äventyrslek, fritidsgård).
- Mer av en storstads- och citykänsla med bättre tillgänglighet och stort utbud.
- Mindre biltrafik och minskade parkeringsytor. Några vill ha ny älvförbindelse och täcka över leden samt tydligare trafiklösningar.
- Mer familjärt och mer för ungdomar. Caféer och restauranger verkar viktigt för de i lägre åldrar, medan vattenkontakt efterfrågas oftare i högre åldrar. Nära hemmet/skola/arbete.

3

SLUTSATSER FRÅN TIDIGARE DIALOGER OCH KOMPLETTERANDE DIALOGPROCESS

Visionscollage utifrån dialogen

SLUTSATSER OCH ANALYS

Här samlas slutsatserna från inhämtad kunskap och erfarenheter från tidigare genomförda dialoger, kompletterad med de dialogaktiviteter som genomförts för denna rapport. Det är intressant att göra en analys över vilka värden och kvaliteter som finns att värna och stärka samt vilka brister och behov som uttrycks och som ger underlag för förändring.

Sammanfattningsvis kan man förstå att området uppfattas ha ett bra läge i staden med stor potential i att fylla en bättre funktion för övriga delar av staden. Många människor – göteborgare, inpendlare och besökare etc vistas i planområdets utkanter och i närområdet men få har någon relation eller ser värde i ytorna innanför planområdet. Endast några specifika stråk, byggnader eller verksamheter pekas ut som värdefulla. Området är något som man passerar.

Närområdet har många kvaliteter och värden som måste tas hänsyn till vid en exploatering inom planområdet. Men närområdet har också en hel del brister och behov som kan plockas upp och utvecklas i detta område. Trafikmiljön, barriärerna, bristen på kopplingar till vattnet, bristen på grönytor och vistelseytor för barn och unga är sådant som många upplever skulle kunna hanteras och lösas inom planområdet. Men värden som områdets brokighet, mångfald av människor, kulturverksamheter, identitet, siktlinjerna till vattnet och de snabba transportstråken kan äventyras vid en nyexploatering om inte dessa värden särskilt tas om hand.

Det råder stor samstämmighet till trafikmiljöns och barriärernas problematik, liksom avsaknaden av grönt, vattenkontakt och vistelseytor. Däremot kan vi i denna rapport se att uttrycken skiljer sig något åt om man är tjänsteman, passerar området eller har en närmare relation till området eller specifika platser. Tjänstemän och tidigare dialograpporter lyfter särskilt upp värdet i den sociala identiteten och vissa viktiga verksamheter som Kommersen, Fryshuset och andra kulturverksamheter. Lika tydligt lyfter inte invånarna upp detta som värdefullt utan där är bilden mer splittrad. Få framhåller Kommersen som en värdefull plats medan vissa beskriver den som otäck, ruffig och ful. Särskilt besökare eller de som passerar ser färre värden väster ut i planområdet och fler värden närmare Lagerhuset och Järntorget. Det är enbart boende som särskilt lyfter fram Masthuggstorget som en viktig plats i området.

HUR FUNGERAR OMRÅDET IDAG?

Kunskap om livet i stadsdelen. Hur upplevs området idag? Var ser man för värden och kvaliteter som bör värnas och stärkas och var ser man brister och problem som behöver förändras och minskas? Här samlas kunskapen från dialogprocesserna.

Befolkningen

Närområdet har en ensidig befolkningsstruktur och planområdet har väldigt få boende och desto fler arbetsplatser och parkeringsplatser. Det är få barn och unga som bor i närområdet. Rörelser till och från bostaden, arbetsplatsen, kollektivtrafikpunkter, cykelbanor och omkringliggande kulturverksamheter får många göteborgare och besökare att dagligen passera området. Få av målpunkterna finns dock inom planområdet.

främst av trafikmiljöer och parkeringsytor. Däremot är cykelvägarna snabba och gena i öst-västlig riktning, vilket gör att flera passerar lätt och snabbt. Första Långgatan upplevs som en gräns, en barriär med ett annat uttryck jämfört med Andra Långgatan och området mot Linnéstaden. Idag är många människor hindrade i sin vardag i området. Trafiken är snabb och minskar möjligheterna att tryggt och enkelt korsa, oavsett om man är barn eller vuxen. De stora och ensidiga ytorna gör att avstånd känns långa och området svårorienterat.

Barriärer och avdelare

Det finns stora och små barriärer, inom området och mellan området och omgivningen. De flesta barriärer sträcker sig i öst-västlig riktning och hindrar kopplingarna till vattnet. Barriärerna består först och

Transporter

Kollektivtrafiken är en stor nyckel till det stora flödet av människor i området idag. Färjeläget och

spårvagnshållplatserna är viktiga punkter för de boende i området, för pendlare som ska göra ett byte eller för de som arbetar i området. Däremot skapar trafikmiljön svåra situationer i närmiljön och på vissa platser. Först och främst är det biltrafiken som upplevs som problematisk med komplexa lösningar där olika trafikslag möts. Det upplevs svåräst, komplicerat och farligt vid vissa korsningar.

Gröna oaser

Området saknar idag gröna ytor och kvaliteter att vistas vid, leka på och som en lugn oas. Komplement till Slottskogen för spontan vistelse nära hem eller verksamhet behövs. Idag utgörs området av hårdgjorda ytor som upplevs stora, öde och som inte lockar till vistelse och rekreation.

Aktivitet och vistelse

Området saknar levande platser, platser att stanna upp och vistas vid, platser för barn och unga. Det upplevs som att området och närområdet inte är anpassat

för varken små barn eller ungdomar. Möjligheter till aktiviteter nära hem och skola saknas och trycket kommer att bli än större vid en nyexploatering.

Vattenkontakten

Idag upplevs det som positivt att man är nära vattnet och att man vid vissa platser har bra utblickar och överblick. Däremot finns inga stora möjligheter att enkelt komma ned till vattnet. Man vill fysiskt kunna komma ned och ut på vattnet men man vill också få fler utblickar. Flera påtalar att staden glömmar bort sin göteborgska själ när vattnet inte utnyttjas.

Kultur och sociala verksamheter

Vissa uttrycker att området har en värdefull social karaktär genom de sociala verksamheterna som är närvarande i området. De ger identitet och fyller en viktig samhällsfunktion för hela Göteborg. Trots sin ensidiga befolkning uppstår idag därför ändå möten mellan olika sociala grupper just på grund av de sociala och kulturella verksamheterna som finns här. Idag är denna typ av verksamheter helt beroende av att området har en ruffig karaktär så att hyrorna hålls nere. Därför upplevs att gentrifieringsrädslan är stor. För att minska risken för gentrifiering förslås att de ekonomiska förutsättningarna för utvecklingen utreds tidigt. Förslag finns på alternativa finansieringslösningar, vilket kan utmana de traditionella ekonomiska modellerna där hyreshöjningar ses som enda finansiering.

Karaktär och identitet

Det finns många identitetsburna byggnader och verksamheter i området, så som Folkets Hus, Kommersen, Lagerhuset, Andra Långgatan, Järntorget etc, men dessa hänger inte samman. Området uppfattas även som ruffigt, temporärt och övergivet. De som bara passerar eller sällan besöker upplever att området helt och hållet saknar kvaliteter utöver snabba cykel- och trafikstråk. Området benämns också som glest, outnyttjat, blåsig, grått, trist och slitet.

STAD

vad som sker i hela staden eller påverkar andra områden...

REGION

vad som sker i hela regionen eller påverkar andra områden

Barriärer i stort och smått hindrar vattenkontakt.
Bytespunkter i området som kopplar ihop hela staden.

För att bryta segregationen i staden behöver man koppla ihop staden över älven. Färjelägen kopplar över älven.

Möten mellan sociala grupper vid kulturverksamheter.
Erbjuder utsatta grupper tillgång till staden och dess utbud.

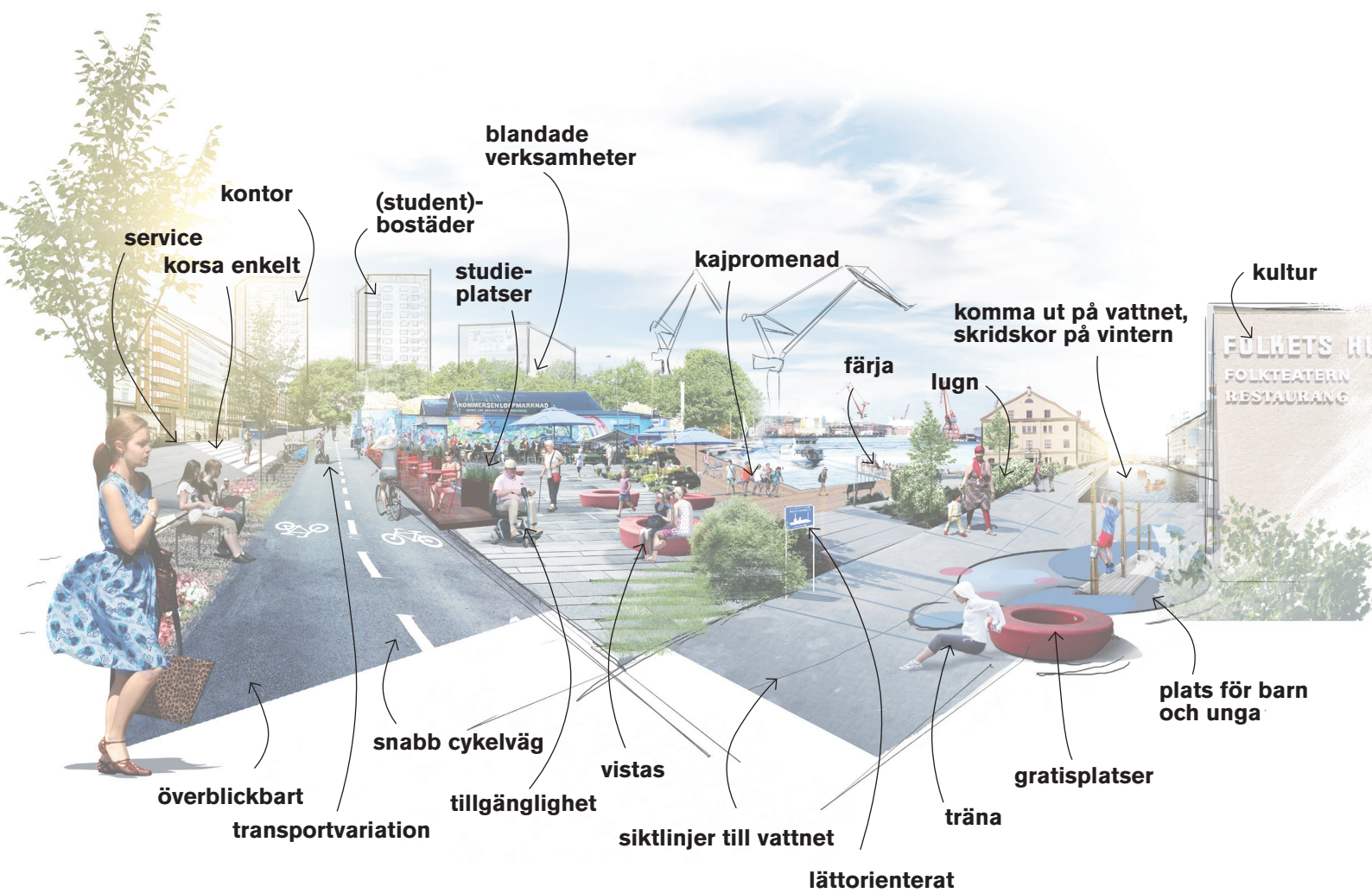
Specifika mötesplatser i planområdet har en sammanhållande funktion med möten av människor som inte annars träffas.
Saknar större dragare.

Bra bytesmöjligheter.
Många som vistas i stadsdelen bor inte själva där, gäller både arbetsplatser och mötesplatser.
Området fungerar som en genomfart.

Sociala verksamheter som samhällsnytta och som skapar möten.

Gentrifieringsrisken är stor.

Värna om Göteborgs själ och vattnet som en symbol för hamnstaden.

Önskemålen från dialogen

ÖNSKNINGAR OM FRAMTIDEN

Utifrån hur området upplevs och beskrivs så uppkommer alltid önskningar om vad det skulle kunna vara också eller istället. Vilka behov finns i området och närområdet och vilken potential ser man för området? Här samlas önskningar från dialogprocesserna.

Värdena som finns idag - processen

Vissa uttrycker rädslan av att nybyggnationen riskerar att tränga bort den kulturella karaktären och småskaligheten i de verksamheter och byggnader som finns i området idag. Allt som kan höja hyrorna riskerar att det som är levande och småskaligt idag försvinner. Hitta ett sätt att få till medskapande med de befintliga aktörerna för att skapa det nya. Bjud exempelvis in lokala konstnärer, verksamhetsansvariga etc. Ställ platser till förfogande som tillfälliga projekt under planeringstiden. Att få odla på taken, på rivningstomter och på tillfälliga platser skulle vara uppskattat och utveckla och förankra området.

Levandegör

Det behövs komplement av verksamheter och liv vid fler tider på dygnet och vid fler dagar om året. Skapa lokaler och möjligheter för fler föreningar och verksamheter, stora som små, att fylla området med innehåll. Studentbostäder ger positiv inverkan på området och en annan dygnsrytm. Studenter kan exempelvis använda Kommersen för att plugga i/på.

Addera grönt

Skapa en grön kil genom området och få till flera gröna och lugna ytor, frekvent förekommande. Hellre flera små ytor än en stor eftersom det redan finns större parker i närheten som kan användas för utflykter. Det gröna i detta området måste fungera för närmiljön. Platser för mindre barn bör tillkomma. Fria idrottsplatser och platser som funkas olika tider på året och som är gratis behövs. Ett kajstråk med många sittplatser önskas.

Överbrygga barriärer

Inga förändringar eller åtgärder i området kommer bli bra om man inte lyckas överbygga de stora trafikbarriärerna så som Oscarsleden och Stena-terminalen. Att överbygga Första Långgatan som barriär är också viktigt. Första Långgatan är en oslipad diamant som kan fungera för möten, samspel och interaktion, för att sy ihop det gamla med det nya. Börja utvecklingen här och återta kultur- och konstidentiteten. En linbana till Ramberget skulle kunna övergrygga älven som barriär. Fler färjelägen skulle uppfylla samma mål.

Mötesplatser och vistelse

Det saknas offentliga och öppna platser i området. De behöver vara flera, både stora och små, för att skapa liv och vistelse och anledningar till att stanna. Skapa stadsmässighet med lokaler i bottenvåningar och ett blandat innehåll. Gör trottoarerna bredare, där potentiella uteserveringar kan få plats. Mötesplatser ska vara flexibla och både vara planerade och oplanerade. Olika händelser, olika tider på dygnet och på året.

Vattnet och kajpromenad

De allra flest vill kunna komma till vattnet, promenera eller träna längs kajerna. Kajen skulle kunna bli tillgänglig med stora ytor för rekreation och aktiviteter. Det är viktigt att kajen är till för alla, även de som inte har råd att bo eller gå på restaurang där.

Uppdragsgivare

Stadsbyggnadskontoret
Göteborgs Stad
Box 2554
403 17 Göteborg

Göteborgs
Stad

Konsult

White arkitekter AB
Magasinsgatan 10
Box 2502
403 17 GÖTEBORG

white